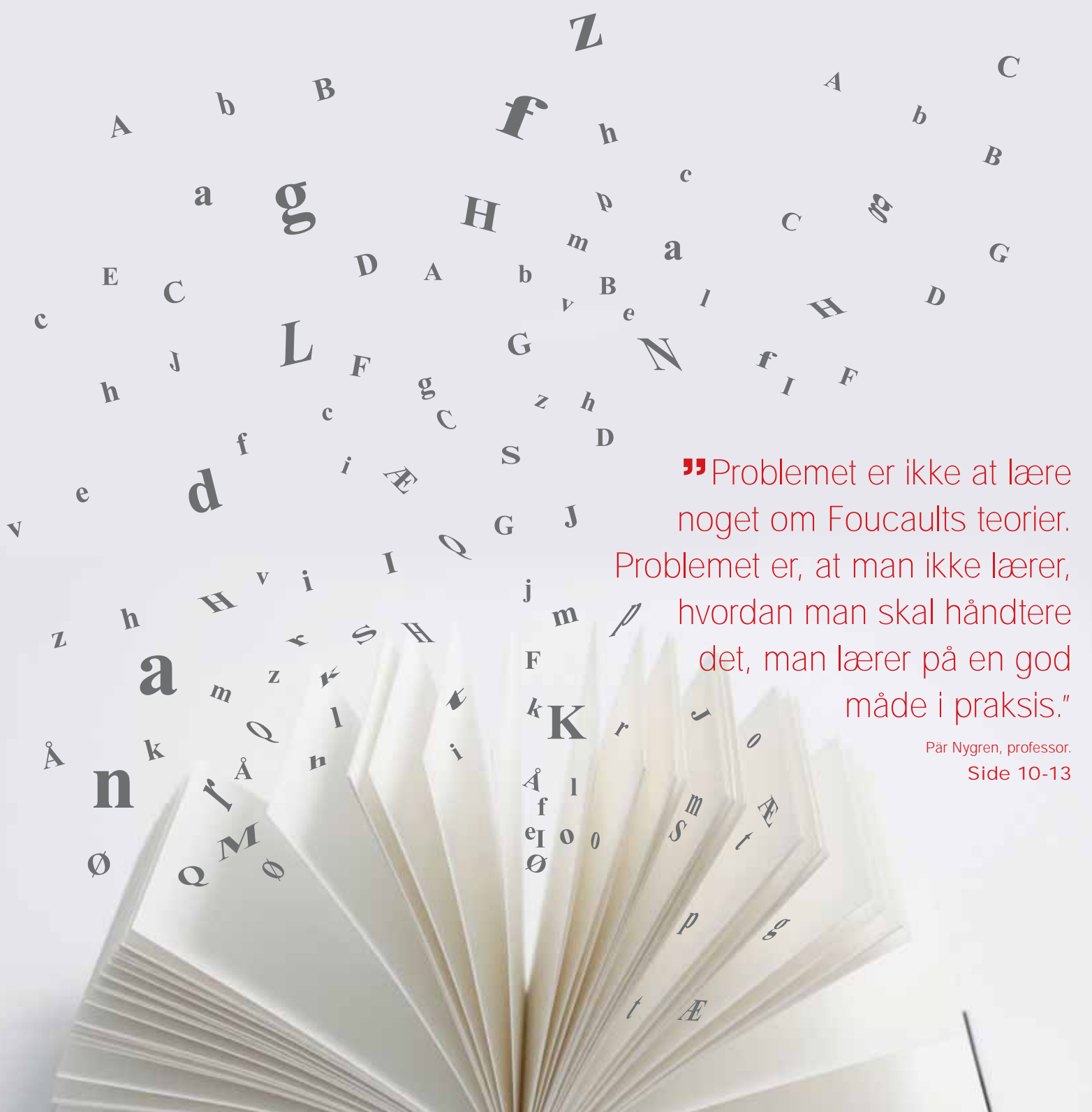

FORSKNING

BØRN&UNGE

NR 8 | SEPTEMBER 2010 | www.bupl.dk

”Problemet er ikke at lære noget om Foucaults teorier. Problemet er, at man ikke lærer, hvordan man skal håndtere det, man lærer på en god måde i praksis.”

Pär Nygren, professor.
Side 10-13

BØRN&UNGE

Blegdamsvej 124
2100 København Ø
Telefon: 3546 5100
Telefax: 3546 5099
E-mail: b&u@bupl.dk
www.boernogunge.dk

REDAKTIONEN

Ansvarshavende redaktør:

Ida Thuesen Nielsen (itn)

Redaktionschef:

Lene Søborg (søb)

Redaktion:

Anders W. Christensen (awc)
Peter Engelbrekt Petersen (ppn)
Camilla Hjorth Weber (chw)

Journalister:

Carsten Henriksen (DPU)
Camilla Mehlsen (DPU)
Mathilde Weirsøe (DPU)

Grafisk tilrettelægning:

Jeanne Olsen (jno)

BUPL'S FORSKNINGSSATSNING

Blegdamsvej 124
2100 København Ø
v/ Konsulent Peter Engelbrekt Petersen
Telefon: 3546 5142
E-mail: ppn@bupl.dk
www.bupl.dk/forskning

B U P L

FORBUNDET
FOR PÆDAGOGER
OG KLUBFOLK

Blegdamsvej 124
2100 København Ø
Telefon: 3546 5000
(kl. 9-15)
Telefax: 3546 5039
E-mail: bupl@bupl.dk
www.bupl.dk

TRYK

Skive Folkeblad Rotation
Kontrolleret oplag: 69.738
ISSN: 1903-962X

+ forord

VELKOMMEN TIL DE MANGE NYE STUDERENDE

Dette nummer af Børn&Unge forskning kredser om uddannelse og karriere. Og i den anledning vil jeg først og fremmest vil jeg sige til lykke til de over 4000, som nu får mulighed for at tage pædagoguddannelsen. Det er en alsidig uddannelse, som er udfordrende både fagligt og menneskeligt, og som giver oceaner af jobmuligheder bagefter. Det er utrolig glædeligt, at så mange har blik for denne uddannelse. Vi får rigeligt brug for pædagogernes kompetencer de kommende år, hvor mange pædagoger er på vej på pension og hvor der stilles stadigt større krav til pædagogers faglighed. Desuden er der noget der tyder på, at pædagoger er svære at fastholde indenfor området. I den første artikel udtaler institutleder Martin Bayer, at hver fjerde pædagog forlader professionen inden for de første 10 år.

Attraktive uddannelser

Derfor arbejder BUPL hele tiden på at gøre det pædagogiske arbejdsområde attraktivt. En af måderne at gøre det på, er ved at sikre gode efter- og videreuddannelsesmuligheder. Derfor er det også glædeligt, at der hele tiden opstår nye muligheder for at dygtiggøre sig. Desværre er det meget svært for mange pædagoger at få den økonomiske opbakning, der skal til for at tage mere uddannelse.

Men selv hvis man som pædagog kan få støtte og tid til efteruddannelse er det ikke sikkert at udbuddet er det rigtige. De kreative redskabsfag er der desværre ikke nok af i det etablerede uddannelses-system. Pædagoguddannelsen er blevet mere akademisk og det har i en vis grad været nødvendigt. Men med en let

omskrivning af Professor Pär Nygrens pointer, så er det ikke nok at kunne sin Foucault eller Bourdieu. Pædagogfaget er heldigvis først og fremmest et gøre-fag, hvor vi ikke først skal konsultere teoribøgerne inden vi handler. Det skal uddannelsessystemet også afspejle.

Pædagogers karriereveje

Karriere er måske ikke et ord som mange normalt forbinder med det at være pædagog. Men mange pædagoger gør karriere. Enten ved at blive ledere eller ved at specialisere sig indenfor et særligt hjørne af den pædagogiske praksis. Og det er rigtig godt. Men desværre er der ikke så mange andre karriereveje i dag. Vi skal derfor arbejde på at give flere muligheder for faglig udvikling og karriereveje. Det kan være en af vejene til at sikre, at ikke hver fjerde pædagog allerede forlader professionen efter 10 år. Som kommunernes økonomi ser ud nu er der desværre ikke meget, der tyder på at overenskomstforhandlingerne til næste år giver det lønloft, som pædagoger fortjener. Men måske kan vi i stedet få bedre uddannelsesmuligheder.

I læser det og kan lide det Til slut vil jeg takke alle, som deltog i læserundersøgelsen. Jeres svar har givet os værdifuld viden om jer som læsere og har vist os, at pædagoger generelt er glade for Børn&Unge Forskning. Du kan læse om resultaterne af undersøgelsen i den sidste artikel. De positive svar er jeg naturligvis glad for og jeg håber, at det her nummer også bliver taget vel i mod.

God Læselyst
Allan Baumann

” Viden er som regel noget, man har på et generelt niveau, men pædagoger skal også kunne tage hensyn til de særlige omstændigheder i konkrete situationer. Derfor spiller det professionelle skøn også en stor rolle.”

Jan Jaap Rothuizen, udviklings- og kvalitetsleder ved Peter Sabroe.

SIDE 6-9

INDHOLD

4 FREMTIDENS PÆDAGOG ER KARRIEREBEVIDST Hvordan udvikles den professionelle identitet? Interview med Martin Bayer.	10 HVAD HJÆLPER DET BØRNENE MED FINE TITLER? Der er brug for et nærmere forhold mellem teori og brugen af teori i praksis. Interview med Pär Nygren.	17 LÆSER PÆDAGOGER DET HER? Om læserundersøgelsen af Børn&Unge Forskning
6 PÆDAGOGER PÅ EGNE PRÆMISSER Den moderne pædagog har mange kasketter på. Interview med Jan Jaap Rothuizen.	15 NÅR PÆDAGOGER OPGRADERES Hvad er konsekvenserne af professionsbachelorisering? Interview med Steen Baagøe Nielsen.	

FREMTIDENS PÆDAGOG ER KARRIEREBEVIDST

Hver fjerde pædagog vælger at forlade professionen inden for 10 år. Det er for mange, og der er derfor grund til at se med nye øjne på den pædagogiske profession. Et nyt forskningsprojekt skal kortlægge pædagogers karrierebaner og identificere stadier i karrieren, hvor interessen for faget falder. Det skal gøre os klogere på, hvordan vi holder på pædagogerne.

Af Mathilde Weirsøe

Karriere er normalt noget, vi forbinder med slipsedrenge og multinationale firmaer. Det er ikke noget, vi taler om inden for pædagogprofessionen. Men nu lyder der nye toner fra forskningsverdenen. Et større forskningsprojekt skal afdække pædagogers karrierebaner og samtidig indbringe viden om deres professionelle identitet. Og hvad vil det så sige?

"Når vi taler om pædagogers professionelle identitet, har vi blik for, hvordan pædagogerne selv forstår og beskriver deres arbejde," siger Martin Bayer, der gennem mange år har forsket i læreres og pædagogers professionslæring og karriereforløb.

Siden 1998 har han, sammen med Ulf Brinkkjær, fulgt 500 pædagoger i deres daglige praksis. Empirien danner grundlag for et omfattende forskningsprojekt, der løbende indbringer viden om pædagogers karrierebaner over tid. Projektet omfatter nyuddannede pædagoger, pædagoger, der har været i

faget i fem år, samt nogle der har været pædagoger i 10, 20 og 30 år. Studiet af pædagoger på forskellige stadier i karrieren giver forskerne mulighed for at spore karakteristiske karrierebaner og eventuelt identificere 'kritiske faser', hvor deres professionelle udvikling går helt eller delvist i stå.

"Med forskningsprojektet vil vi finde frem til, hvordan pædagoger udvikler deres professionelle identitet over en årrække. Vi ser på, hvilke forhold der påvirker karriereforløbet, og på om, der sker en forandring i den måde, de gennem hele deres karriere håndterer og forstår deres arbejde på. Det kan gøre os klogere på, hvorfor hver fjerde pædagog forlader professionen i utide," siger Martin Bayer.

PERSONLIGHED BETYDER MEST

Forskningsprojektet bygger på både kvantitative spørgeskemaundersøgelser og kvalitative interview og observationer. I spørgeskemaundersøgelsen har forskerne spurgt pædagogerne, hvad der betyder mest for dem i deres arbejde: 'erfaringer', 'teori' eller 'personlighed'? Det viser sig, at erfaring betyder meget lidt og teori næsten ingenting. Det undrer Martin Bayer sig over.

"De bruger jo deres viden og erfarin-

ger i deres arbejde. Det afslører vores observationer og interview. Men de fører det over på deres personlighed, når de besvarer vores spørgeskema. Selv når vi følger dem over et otteårigt forløb, er det deres personlighed, de gentagne gange fremhæver," siger Martin Bayer.

Det vidner om, at pædagoger i vid udstrækning anser deres arbejde for meget praktisk, samtidig med at de ikke tillægger deres faglige viden nogen særlig betydning. Men uoverensstemmelsen mellem pædagogernes egen forståelse, italesættelse af deres arbejde og så den virkelighed, forskerne observerer, hvor pædagogerne tydeligvis også trækker på andet end deres 'personlighed,' skaber et noget broget billede af pædagogers professionelle identitet.

LIVSLANGT KARRIEREFORLØB

Og hvorfor er denne form for forskning i pædagogers professionelle identitet overhovedet relevant? Det er den, fordi pædagogerne tilsyneladende ikke trives med professionen og det, den byder på i dag. Det viser sig konkret ved, at hver fjerde pædagog vælger at pakke sammen og søge lykken andetsteds. Derfor mener Martin Bayer, at der må ske radikale ændringer i pædagogernes egen opfattelse af deres profession. Men han

MARTIN BAYER

Instituttleder på Institut for Kultur og Identitet på RUC. Indtil august 2010 var han i flere år instituttleder på Danmarks Pædagogiske

Universitetsskole, Aarhus Universitet. Martin Bayer forsker i pædagogers og læreres professionslæring og karriereforløb.

understreger, at der skal være reelle karrieremuligheder at stræbe efter.

"Pædagogerne skal gå fra at se deres profession som et livslangt arbejde til at se det som et livslangt karriereforløb. Men det er svært at gennemføre i en profession, hvor faglig og personlig udvikling traditionelt ikke fører til et bedre betalt job med mere ansvar, da fagets flade strukturer ikke indbyder til den form for hierarki. Derfor forbliver udviklingen i pædagogernes karrierebaner horisontale, og det betyder, at selvom man skifter job, så er arbejdet, hverdagsrutinen og ens ansvarsområder så godt som uændret," siger Martin Bayer og henviser til, at selve strukturen i professionen – eller rettere den manglende struktur – spænder ben for ambitionerne om at styrke pædagogernes karrierebevidsthed.

"Pædagoger rammer, ligesom de andre professionsuddannede, hurtigt en 'dead end', hvor de ikke kan komme videre i deres karriere – i hvert fald ikke vertikalt. Det har de senere år givet nogle enorme problemer for professionen – både i forhold til fastholdelse og rekruttering," siger Martin Bayer, der med sit forskningsprojekt også ønsker at levere et væsentligt vidensinput til en mere fundamental diskussion om, hvor pædagogprofessionen skal bevæge sig hen i fremtiden.

MILLENIUM-PÆDAGOGER

Fremtidens pædagog kan forberede sig på en noget anderledes karrierebane, hvis Martin Bayers forudsigelser holder stik. Han forudser, at den nye millenium-generation, som de nyuddannede pædagoger tilhører (de, der er født i 1981 og frem), kalder på en fundamental ændring af professionens struktur og karrieremuligheder.

"Millenium-generationen vil have karrieresikkerhed, forstået som muligheden

for at gøre karriere. De kan ikke affinde sig med at cirkle rundt i de samme karrierebaner i 20 år. Derfor vil vi se en fornyelse af pædagogfaget inden for de næste 10 år. Det vil blandt andet betyde bedre muligheder for efter- og videreuddannelse og for specialisering. Men jeg tror også, vi vil se mere løndifferentiering, hvilket jo ellers er et aldeles tabubelagt område inden for professionen i dag," siger Martin Bayer.

EN SYSTEMATISERET KARRIEREVEJ

'Karriereplan' og løndifferentiering er ikke just de mest anvendte begreber til pædagogers MUS-samtaler. Men det bør de være i fremtiden, mener Martin Bayer. Han understreger, at det ikke blot handler om den enkelte pædagogs karriere, men om hele fagets fremtid.

"Vi skal blive bedre til at systematisere pædagogernes karriereveje. Og med det mener jeg, at nyuddannede pædagoger fra start skal have et overblik over, hvilken retning deres karriere skal gå. Man kan stille det simpelt op og sige: 'Du skal nå de her trin i løbet af din karriere, men vejen dertil må du selv finde'. For pædagogerne skal også selv på banen og sætte deres karriereforløb mere i system med vertikale karriereplaner. Men det kræver som udgangspunkt en diskussion af, hvilken retning deres professionelle identitet skal tage. Derfor må vi også se på selve uddannelsen. Den kan man med fordel gøre mere forskningsbaseret, så den – eller dele af den – foregår på universitetet," siger Martin Bayer.

NY FORSKNING OM PÆDAGOGERS KARRIEREBANER

Forskningsprojektet om 'Pædagogers professionslæring og karrierebaner' er et fortløbende studium, som skal bidrage til at udvikle en empirisk baseret teori om pædagogisk praksis. Det er institutleder Martin Bayer fra RUC og Ulf Brinkkjær, lektor på DPU, Aarhus Universitet, der står bag projektet. De har siden 1998 fulgt 500 pædagoger gennem flere stadier i deres karriere.

Projektet er finansieret af BUPL og skal kortlægge pædagogers karrierebaner i praksis, herunder hvornår og hvorfor de forlader professionen. Formålet er at blive klogere på, hvilken viden og hvilke rationaler pædagoger anvender i praksis og på den baggrund tilrettelægge passende efteruddannelses tilbud.

Læs mere om forskningsprojektet på bupl.dk/forskning

PÆDAGOG PÅ EGNE PRÆMISSER

Tidligere udøvede pædagoger deres fag. I dag skal en moderne pædagog også undersøge og udvikle faget. Hvordan klæder pædagoguddannelsen de studerende på til at agere i de tre forskellige roller?

Lektor Jan Jaap Rothuizen står i spidsen for et nyt forskningsprojekt om den moderne pædagog-professionsidentitet.

Af Carsten Henriksen / Foto: Scanpix

Pædagogfaget har traditionelt været underlagt en stram arbejdsdeling. En arbejdsdeling mellem dem, der udøvede faget – de mange pædagoger i landets vuggestuer og børnehaver – og de ganske få, der undersøgte faget – for eksempel forskerne. Hertil kom så konsulenter og andet godtfolk, der kunne tilkaldes udefra, når faget skulle udvikles i den enkelte institution.

Med moderniseringen af den offentlige sektor og hele professionsba-

chelorbegrebet er den tid ved at være forbi, fortæller Jan Jaap Rothuizen, udviklingsleder ved Pædagoguddannelsen Peter Sabroe i Århus ved VIA University College. Han står i spidsen for forskningsprojektet 'Pædagoguddannelsens betydning for udvikling af professionsidentitet'.

Projektets hypotese er, at moderne pædagoger ikke blot skal udøve deres fag. De skal også kunne undersøge og udvikle det. De skal kunne beherske alle

tre roller og ikke mindst kunne skifte imellem dem. Forskerne bag projektet vil de næste tre år med udgangspunkt i Pædagoguddannelsen Peter Sabroe undersøge, om og hvordan en moderne pædagoguddannelse klæder de studerende på til at agere med de tre forskellige kasketter på.

VIDENSEFTERSLÆBET

Forskerne holdt statusmøde lige efter sommerferien på det, der engang hed

Peter Sabroe Seminariet, men nu er en del af VIA University College, også kendt som landets største professionshøjskole. Men at modernisere pædagoguddannelsen er ikke gjort med at skifte navn fra seminarium til professionshøjskole.

I en pause fra dagens forhandlinger fortæller Jan Jaap Rothuizen, at pædagoger indtil for nylig har kunnet klare sig med deres "tavse viden" om deres fag: indarbejdede rutiner og velprøvede måder at gøre tingene på, som pædagogerne ikke behøvede at tydeliggøre – og måske heller ikke var i stand til at tydeliggøre.

"I dag efterlyses der fra alle sider et velbeskrevet vidensgrundlag hos pædagogerne – såvel som hos andre professioner. Derfor oplever pædagogerne tit, at de kommer i skudlinjen, fordi deres viden og den måde, de taler om den på, opfattes som diffus," siger han.

Løsningen på pædagogprofessionens vidensefterslæb er at klæde pædagogerne på til at modernisere faget indefra, mener Jan Jaap Rothuizen. Forskerne retter derfor deres blik mod pædagoguddannelsen for at undersøge, hvordan den rustet de kommende pædagoger med viden og gør dem i stand til at redegøre for denne viden som grundlag for deres udøvelse af professionen.

UDØVE, UNDERSØGE, UDVIKLE

Skal pædagogen udøve sit fag professionelt, kræver det ifølge Jan Jaap Rothuizen, at pædagogen kan henvise til viden som begrundelse for den måde, hun eller han gør sit arbejde på i en given situation.

"Viden er som regel noget, man har på et generelt niveau, men pædagogerne skal også kunne tage hensyn til de særlige omstændigheder i konkrete situationer. Derfor spiller det professio-

nelle skøn også en stor rolle," siger han.

Men der er forskel på, om et skøn foretages udelukkende pr medfødt gehør, eller om gehøret er blevet modnet gennem videnstilegnelse.

"Pædagogen må være i stand til at artikulere i hvert fald dele af grundlaget for sit professionelle skøn: Man skal kunne undersøge, hvilken viden vi har om de forskellige problemstillinger – og kunne artikulere den konkret i forhold til, hvordan det ser ud her i institutionen," siger Jan Jaap Rothuizen.

I de nyeste bekendtgørelser for pædagoguddannelsen og for professionsbacheloruddannelserne i bred forstand indgår ordet 'udviklingsbaseret'. I moderniseringen af pædagoguddannelsen er det ifølge Jan Jaap Rothuizen et kardinalpunkt, der dog ikke er helt klart. Forskergruppen tolker det som et krav om, at pædagoger også skal kunne udvikle deres egen profession.

"Man skal både kunne finde på nye måder at gøre tingene på og være i stand til at implementere det i hverdagen – samt efterfølgende undersøge, om det nu også har gjort praksis bedre," siger han. Forskergruppens pointe er, at hvis pædagogen i løbet af sin uddannelse tilegner sig færdigheder i at

JAN JAAP ROTHUIZEN

Jan Jaap Rothuizen er leder for udvikling og kvalitet på Pædagog-uddannelsen Peter Sabroe i Århus ved VIA University College. Han er uddannet i voksenpædagogik, socialpædagogik og socialpsykologi på Vrije Universiteit Amsterdam og i filosofi på Århus Universitet.

udvikle, undersøge og udøve faget, så tilgodeser uddannelsen de udefrakommende krav om videns- og udviklingsbaseret – samtidig, med at man bevarer pædagogprofessionens autonomi, fordi udviklingen i højere grad kommer fra fagets udøvere selv.

DET NØDVENDIGE FAGSPROG

Men hvordan forholder det sig med denne modernisering ude på pædagoguddannelserne? Oplever de studerende, at de lærer at udvikle, undersøge og udøve? I projektet retter forskerne blikket mod Pædagoguddannelsen Peter Sabroe ved VIA University College for at undersøge, om de studerende i løbet af deres uddannelse bliver bedre til at beherske de tre roller, fortæller Jan Jaap Rothuizen.

”Når pædagogerne ikke har et fagsprog, får omverdenen let mistanke om, at de har svært ved at skelne mellem personlige og faglige aspekter af professionen. Den mistanke kan pædagogerne ikke leve med.”

Jan Jaap Rothuizen, udviklingsleder ved Pædagoguddannelsen Peter Sabroe i Århus ved VIA University College.

Derudover vil forskerne også se på, i hvilken grad de studerende tilegner sig et fagsprog. Forskerne ser dette sprog både som supplement til og forudsætning for de tre roller. I dag er det helt centralt for pædagogprofessionen, at man kan stå til ansvar over for forældre, forvaltning, politikere og offentligheden – samt over for kolleger. Det kræver, at man råder over et fælles, forpligtende fagsprog, fortæller Jan Jaap Rothuizen.

”Når pædagogerne ikke har et fagsprog, får omverdenen let mistanke om, at de har svært ved at skelne mellem personlige og faglige aspekter af professionen. Den mistanke kan pædagogerne ikke leve med,” mener Jan Jaap Rothuizen.

”En læge kan have en ret sikker viden om min blindtarm og kan manipulere den ved at fjerne den – så er opgaven løst. Men den pædagogiske opgave har dannelse som mål. Det pædagogiske paradoks består deri, at der ikke er nogen andre, der kan danne dig. Hvis jeg prøver at danne dig, bliver du ikke dig, men en dårlig kopi af mig.”

Jan Jaap Rothuizen, udviklingsleder ved Pædagoguddannelsen
Peter Sabroe i Århus ved VIA University College.

Fagsproget hænger nøje sammen med den professionsetik, der ifølge Jan Jaap Rothuizen må gælde for pædagogernes arbejde, og som består i, at man står til ansvar over for hinanden. Man skal kunne redegøre for sine handlinger over for sine kolleger, og man skal have et internt fagligt sprog, der gør det muligt at legitimere sig og udøve kritik.

”Hvis man ikke har en fælles etik at henvise til, kan det situationsbestemte skøn blive hvad som helst. Hvis pædagogerne i en børnehave for eksempel har en etik om, at det er vigtigt, at det enkelte barn oplever anerkendelse, kan de få en god diskussion om den situation, hvor Gitte lod Jakob beholde sin kasket på under spisningen, selvom det egentlig ikke hører sig til. De kan også diskutere Annes tålmodighed i forhold til to piger, der ikke kunne blive færdige med deres leg, hvis de er enige om, at såvel tålmodighed som handlekraft er pædagogiske dyder, og at kunsten er at dosere dem, så de passer til situationen,” siger Jan Jaap Rothuizen.

MELLEM DET FAGLIGE OG DET PERSONLIGE

Projektets andet ben er altså at undersøge, hvorvidt der er tilløb til et sådant fagsprog på pædagoguddannelsen. Men hvordan ser et sådant sprog ud?

”Det ville være så nemt, hvis vi kunne sige: Nu indfører vi 30 pædagogiske og 20 psykologiske begreber, som pædagogerne skal kunne definere – så har vi et fagsprog, som vi kan bruge til at diskutere, om den ene videnskabelige undersøgelse eller teori er bedre end den anden. Men det er jo ikke et fagsprog. Fagsproget er nemlig også det sprog, man står til personligt ansvar for over for sine konkrete handlinger. Et sprog, der gør det muligt at diskutere min handling, hvor jeg dels kan henvise til faglig viden,

og hvor mine dyder og unoder – min fagpersonlighed – dels spiller en rolle, og som fagsproget derfor også skal kunne tematisere,” siger Jan Jaap Rothuizen.

Forskerne er nysgerrige efter, hvordan dette sprog ser ud. Det afgørende er, at sproget bliver gjort forpligtende. Det er forskellen mellem at tale professionelt og ikkeprofessionelt om tingene.

”Hvis sproget ikke gøres forpligtende, kan jeg i princippet kalde dig ’fjols’ uden konsekvenser. Men hvis vi er professionelle, så forpligter vores fagsprog. Pointen er, at hvis man giver eller modtager kritik i et fagsprog, er det noget, man er nødt til at forholde sig seriøst til, fordi præmisserne for kritikken er faglige og ikke personlige,” siger Jan Jaap Rothuizen.

Det pædagogiske fagsprog bør netop balancere mellem det faglige og det personlige, mener han. ”Tag et ord som tålmodighed. Det er et væsentligt begreb for den pædagogiske praksis. Fagsproget skal kunne tematisere, hvad tålmodighed er, ikke blot i teoretisk forstand, men også i forhold til helt konkrete situationer – hvor langt rækker for eksempel din tålmodighed i forhold til dette barn, kunne vi forvente større tålmodighed? Det er en svær balance, for uden et fagsprog bevæger man sig nemt ind i intimsfæren – eller også opgiver man diskussionen, fordi det bliver for personligt,” siger han.

DET PÆDAGOGISKE PARADOKS

Et pædagogisk fagsprog vil være underlagt ’det pædagogiske paradoks’: ”Pædagoger arbejder med børn, der udvikler sig. Derfor kan den faglige viden ikke tage højde for alt, og det professionelle skøn i den enkelte situation bliver særligt vigtigt. En læge kan have en ret sikker viden om min blindtarm og kan

manipulere den ved at fjerne den – så er opgaven løst. Men den pædagogiske opgave har dannelse som mål. Det pædagogiske paradoks består deri, at der ikke er nogen andre, der kan danne dig. Hvis jeg prøver at danne dig, bliver du ikke dig, men en dårlig kopi af mig. Pædagogikkens væsentligste opgave er barnets udvikling og dannelse, og det har vi masser af viden om – men vi har ingen sikker viden i forhold til det enkelte barn, der er unikt,” pointerer Jan Jaap Rothuizen.

Pædagogikkens vilkår er pædagogens konkrete samspil med den anden person, hvor man ikke på forhånd kan vide, hvordan den anden spiller tilbage.

”Vi opdrager til selvstændighed, og derfor kan vi ikke på forhånd vide med sikkerhed, hvad der kommer ud af vores interaktioner. Lidt højtideligt kan man sige, at det er kærlighed til faget, der driver os. Når vi nu som pædagoger har sådan et smukt fag, hvordan kan vi så blive klogere på selve faget og medvirke til at modernisere det på dets egne præmisser?” siger Jan Jaap Rothuizen.

Men hvad vil det sige, at pædagogprofessionen udvikler sig på egne præmisser? ”At modernisere professionen er at give den et mere velartikuleret vidensgrundlag. Men viden må ikke fortrænge den åbenhed, der er fundamental for pædagogikken – og som netop har været kendetegnende for dansk pædagogik. Det er den åbenhed, der ligger i det pædagogiske paradoks – at vi aldrig på forhånd sikkert kan vide, hvad vi har med at gøre. Den tysk-jødiske filosof Hannah Arendt kalder det ’natalitet’ – ’fødtthed’. Det vil sige det forhold, at der med hvert nyfødt barn kommer noget helt nyt og ukendt ind i verden, hvilket kan gøre en forskel. Dette ukendte, og hvad det kan blive til, skal man stå åben over for – i stedet for at inddæmme det med faglig

viden og dokumentationsmetoder,” siger Jan Jaap Rothuizen.

TILBAGE TIL PRAKSIS

Men løber forskerne ikke ind i deres egen udgave af det pædagogiske paradoks, når de lægger deres hypoteser, teorier og forskningsresultater ned over den pædagogiske praksis? Jan Jaap Rothuizen understreger, at målet med projektet ikke er at revolutionere pædagoguddannelsen eller påtvinge den bestemte metoder og målsætninger. I stedet håber forskerne – mere beskedent – at bidrage til en professionsdidaktik.

”Vores resultater skal løbende diskuteres og valideres i forhold til, hvordan undervisere og studerende oplever uddannelsen. Målet er mere kvalificerede didaktiske overvejelser over, hvordan vi tilrettelægger pædagoguddannelsen, så den kan bidrage til at forme en moderne professionsidentitet,” slutter Jan Jaap Rothuizen.

PÆDAGOGUDDANNELSENS BETYDNING FOR UDVIKLING AF PROFESSIONSIDENTITET

Projektet ’Pædagoguddannelsens betydning for udvikling af professionsidentitet’ undersøger, hvordan den aktuelle pædagoguddannelse bidrager til at danne to aspekter en moderne pædagog-professionsidentitet:

1. at kunne skifte mellem rollerne som udøver, undersøger og udvikler
2. at ville og kunne stå til ansvar for ens handlinger over for andre professionsudøvere.

Forskergruppen består af 7 personer fra VIA University College, Syddansk Universitet og Roskilde Universitet. Projektet er støttet af BUPL's Forskningspulje og løber fra januar 2010 til august 2012.

Læs mere på bupl.dk/forskning

I de seneste årtier er en bølge af akademisering skyllet ind over professionsuddannelser, og det har givet anledning til megen debat. Hvad er op og ned i hele akademiseringsdebatten? Hvor meget skal Foucault og Bourdieu fylde i pensum? Børn & Unge Forskning har talt med professor Pär Nygren om opskriften på den gode professionsuddannelse.

Af Camilla Mehlsen / Foto: istockfoto

Kan Foucault hjælpe med at lægge et drop? Dur Bourdieu til at behandle et brækket ben? Hvad siger Habermas til at tvangsjerne et barn? I de seneste årtier er en bølge af akademisering skyllet ind over professionsuddannelser som sygeplejerske- og pædagoguddannelsen. Og det har givet anledning til megen debat, ikke mindst når medierne har rapporteret om, at nyuddannede sygeplejersker ved mere om Foucault end om bandager og brækkede ben.

Nogle mener, at professionsuddannelserne har fjernet sig alt for meget

fra praksis. Andre mener, at en tungere teoretisk ballast er den eneste vej frem. Men hvad er op og ned i hele akademiseringsdebatten? Og hvor kommer akademiseringstendensen i grunden fra?

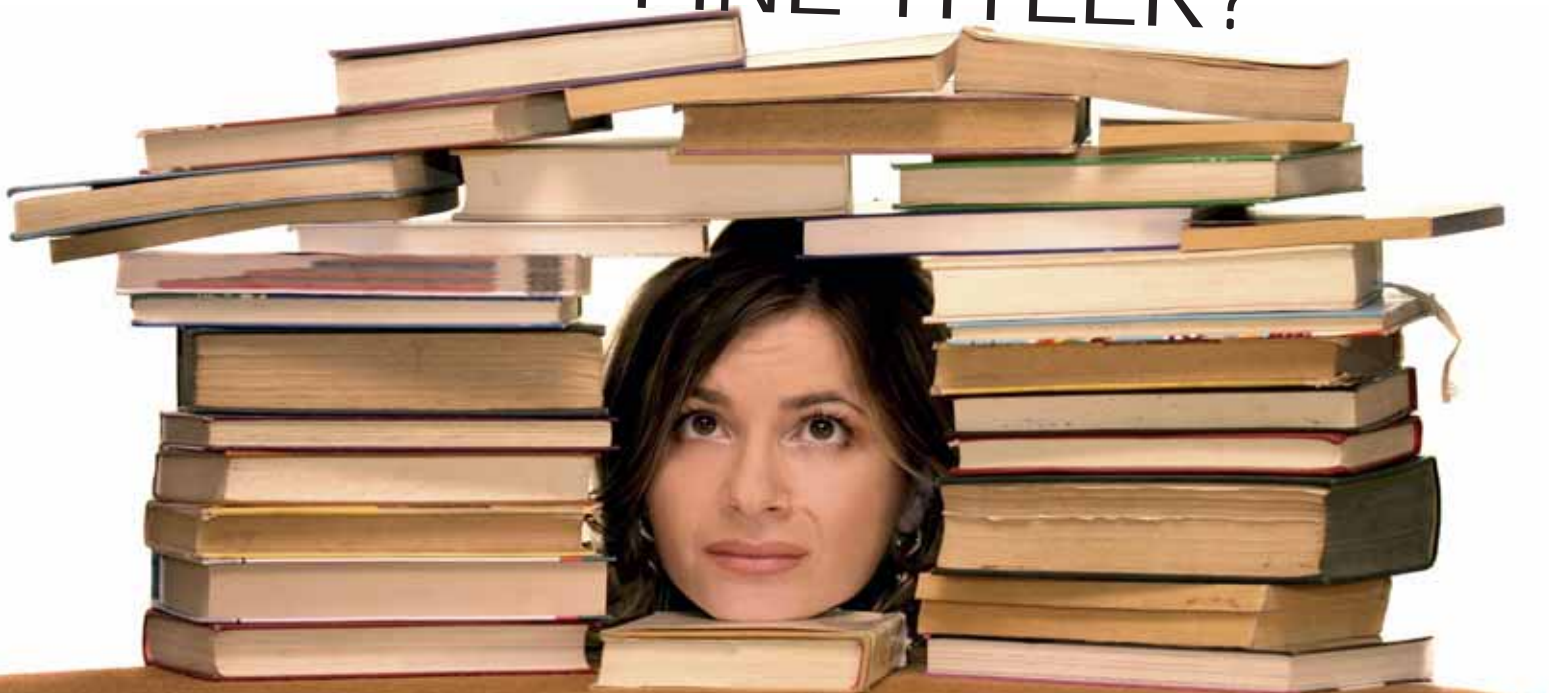
Børn & Unge Forskning har talt med professor Pär Nygren, leder af Forskningscenter for Børns og Unges Kompetenceudvikling ved Lillehammer University College i Norge. Som psykolog har han i mange år arbejdet med og drevet forskning om omsorg og behandling af børn. På grundlag af sin forskning kom han for nylig med et nyt indspil til "En ny professionsuddannelse og nye stra-

tegier for faglig opdatering af personale i praksisfeltet" i Norge.

FOUCAULT I PRAKSIS

Hans klare anbefaling til professionsuddannelserne er ikke at gøre uddannelserne mere teoretiske, men erkende, at der skal sikres et nært forhold mellem teori og brugen af teori i praksis. Professionsuddannelserne skal sikre, at det er en kompetenceudvikling, som vokser ud af at veksle mellem teori og praksis. Men det er en form for samspil, man sjældent møder på professionsuddannelserne i dag, mener Pär Nygren.

HVAD HJÆLPER DET BØRNENE MED FINE TITLER?

”Problemet er ikke at lære noget om Foucaults teorier. Problemet er, at man ikke lærer, hvordan man skal håndtere det, man lærer, på en god måde i praksis. Når man lærer om Foucault og disciplinerings-tendenser, lærer man ikke, hvordan man kan tage højde for det i sin egen praksis som sygeplejerske eller pædagog. Der vil altid være nogle særlige ideologier og værdier i behandlingen og det pædagogiske arbejde. Som socialarbejder har du visse værdier om, hvad der er godt og dårligt for et barn, når du intervenserer i familier, for eksempel når du anbringer et barn uden for hjemmet. Hvis man skal lære noget om disciplinerings-tendenser ved hjælp af Foucaults teorier, må man også lære, hvordan disse tendenser kommer til udtryk konkret i sygeplejerens, pædagogens eller socialarbejderens praksiser,” siger Pär Nygren.

Når man læser tunge teoretikere som Michel Foucault og Niklas Luhmann, er praksis næppe det første, der springer i øjnene. Hvordan kan man få gjort temmelig komplekse teorier konkrete?

”Der findes kun en løsning på det,” siger Pär Nygren. ”Og den går ud på at tilegne sig teori ved at bruge den i praksis. Hvis man lærer om Luhmann og systemteori, må man også analysere sit eget system i praksis og se, hvordan det fungerer. For en professionsudøver skal teoretisk viden være et værktøj til at forstå og håndtere sin egen praksis,” siger han.

TRE ÅR ER IKKE NOK

Når vi oplever en akademiseringstendens i professionernes udvikling, ligger der ifølge Pär Nygren flere motiver bag:

”Et motiv handler om at få højere status og bedre løn for et job, der er mere kompliceret og kræver andre kompetencer, end dem professionsuddannelsen

giver. Professionen higer efter anerkendelse, og folk higer efter højere status, og det håber de på at kunne få ved at erhverve sig en længere uddannelse. Selvfølgelig retfærdiggør man det ikke i de termer, men siger i stedet, at opgaverne kræver en længere uddannelse. Og det er også rigtigt: Vi har vist i vores forskning om professioner, som har en treårig uddannelse, og som arbejder med børn og unge, at der er et legitimt krav fra praksisfeltet om længere uddannelse, fordi opgaverne bliver mere komplicerede. En treårig uddannelse er ikke nok,” siger Pär Nygren.

”Det er så komplicerede opgaver, man skal løse, hvis man arbejder med socialt udsatte børn og unge, at man ikke har en chance for at udvikle de nødvendige professionelle handlekompetencer på tre år. Hvis vi for eksempel ser på en opgave som den professionelle udredning, der ligger til grund for beslutningen om, om et barn skal fjernes fra hjemmet eller ej, så får de studerende overhovedet ingen træning i det på de fleste norske uddannelsesinstitutioner. Det får man helt sikkert heller ikke i Danmark. Den type udredninger er en basal opgave i det sociale arbejde, men den er kompleks, og den måde, den bliver løst på, kan have dramatiske konsekvenser for familien, ikke mindst barnet,” siger Pär Nygren.

BØRNENE SKRIGER

I det norske nationale forskningsprojekt I kryssilden mellom utdanning og praksisfeltets krav (’Kryssildsprojektet’), som blev ledet af Pär Nygren, undersøgte man blandt andet de vigtigste kerneopgaver i arbejdet med børn og unge og sammenholdt det med, hvordan man vægter de samme opgaver i professionsuddannelserne. Her viste det sig, at uddannelserne kun lægger vægt på

”Du kan som socialarbejder komme langt ud på landet, hvor du er meget alene på et socialt kontor, og så skal du lave en professionel udredning, selvom du ikke aner, hvordan du gør. Det er i grunden en skandale.”

Pär Nygren, professor og leder af Forskningscenter for Børns og Unge Kompetenceudvikling ved Lillehammer University College i Norge.

halvdelen af det, som er kerneopgaver i praksisfeltet.

”Det handler i høj grad om, at uddannelsesinstitutionerne ikke har kendskab til, hvad der er de vigtigste kerneopgaver og de nødvendige kompetencer for at løse opgaverne i praksis,” siger Pär Nygren.

Han fortæller, at hvis uddannelsen ikke sikrer, at de studerende får træning i kerneopgaverne, så må de nyuddannede skaffe sig den viden på anden måde, når de skal ud at arbejde. Det kan for eksempel være på efteruddannelseskurser, eller hvis de har en god vejleder på arbejdspladsen.

”Men du kan som socialarbejder komme langt ud på landet, hvor du er meget alene på et socialt kontor, og så skal du lave en professionel udredning, selvom du ikke aner, hvordan du gør. Det er i grunden en skandale. Hvis det havde været en kerneopgave inden for eksempelvis kirurgi, som man ikke lærte om på uddannelsen, ville der lyde et ramaskrig i befolkningen. Men de her børn er åbenbart ikke så vigtige. Selvom de

skriger, er der ingen, der hører på dem. I hvert fald ikke lærerne på uddannelsesinstitutionerne.”

PÅ DEN AKADEMISKE VERDENS BETINGELSER

Selvom Pär Nygren er fortaler for at afsætte flere år til social- og sundhedsprofessionerne, er han en skarp kritiker af den måde, de fleste længere professionsuddannelser tilrettelægges på i dag.

”Problemet er, at man ofte forlænger uddannelsen på den akademiske verdens præmisser. Man går den traditionelle vej: Man tilbyder højere teoretisk uddannelse på et universitet, men man tilpasser den ikke de krav, som praksisfeltet stiller. De studerende stifter så bekendtskab med teorier inden for sociologi, antropologi, psykologi mv., og det er discipliner, som ikke i udgangspunktet er tilpasset, hvordan man løser opgaver i praksis. Man tager ikke højde for, at det er en professionsuddannelse. Uddannelsesinstitutionerne mister kontakten med praksis, for de teoretiske studier er ofte ikke konkret koblet til opgaver i praksis. I uddannelsesforløbet oprettholdes der mere eller mindre vandtætte skotter mellem teori og praksis. Det er med til at fjerne uddannelserne fra, hvilken slags viden der er relevant for at udføre kerneopgaverne i praksisfeltet,” siger Pär Nygren.

I Danmark er ‘akademisering’ for længst blevet et skældsord, som politikere lægger klar afstand til. I Norge ser man heller ikke på akademisering med milde øjne.

”Akademisering har også en negativ klang hos folk, der arbejder i praksisfeltet, for de ser, at folk, der går lang tid på universitetet, ofte fjerner sig fra praksis. De oplever, at en universitetsuddannelse ikke leder til, at man løser opgaverne i praksisfeltet bedre. Men omvendt har

professionerne efter min mening et legitimt krav om længere uddannelse. Men de mangler en rigtig ‘vekseluddannelse’, hvor der veksles mellem teori og praksis.”

En klar reaktion på hele debatten om akademisering er, at professionerne i praksisfeltet efterspørger mere praksis i uddannelserne.

”Men vores undersøgelser viser, at det ikke passer. Der er ikke brug for mere af en praksis løsrevet fra teori i uddannelserne. På den anden side er der mange, der efterspørger mere teori i uddannelserne, og det stemmer heller ikke med vores forskningsresultater. Vores forskningsresultater peger på et tredje standpunkt, som handler om at tilegne sig teori og træne sig i at bruge den i praksis, samtidig med at de praktiske erfaringer lægges til grund for kritisk refleksion over teorierne og deres værdi som værktøj for at håndtere opgaver i praksis. Det er det, jeg kalder en vekseldannelse,” siger han.

MYTEN OM TEORI OG PRAKSIS

Hvis uddannelsesinstitutionerne skal klare at følge med i ændringer i praksisfeltet, skal der ifølge Pär Nygren indføres forsknings- og evalueringsbaserede ‘feedbacksløjfer’ som en del af uddannelsesforløbet.

”De studerende skal lære at være en slags forskere. Når de er ude i praksis,

skal de studerende generere systematisk viden om praksis ved hjælp af standardiserede dataindsamlingsinstrumenter, og deres data skal gå tilbage til og bearbejdes af de studerende og lærerne ved uddannelsesinstitutionerne. Og uddannelsesinstitutionerne må lære at integrere den viden, så uddannelsen hele tiden korrigeres, videreudvikles og opdateres år for år. Det skal være et forpligtende samarbejde mellem praksis og uddannelsesinstitutionerne – så at uddannelsesinstitutionerne hele tiden er på højde med de krav, som praksisfeltet stiller. På denne måde kan uddannelsesinstitutionerne gennem deres forskning også bidrage til udviklingsarbejdet i praksisfeltet,” siger Pär Nygren.

Første skridt på “den tredje vej” er at gøre op med myten om, at der findes to forskellige grupper mennesker: teoretikere og praktikere. Denne opspaltning er en stor fejl, mener Pär Nygren.

”Alle mennesker er teoretikere. Man ville bogstaveligt talt dø, hvis man ikke brugte teori døgnet rundt. Ser vi på teorien om tyngdekraften, bruger vi den hele tiden, men vi tænker ikke på, at det er en teori. Vi tror, at teori er noget, man tilegner sig via bøger, og det er forkert. Hvis du er snedker, er du også teoretiker, selvom du ikke har lært dig teorierne gennem bøger. Alle mennesker er teoretikere døgnet rundt. Nogle gange bruger vi også fejlagtige teorier, for eksempel at

PÄR NYGREN

Psykolog og professor, leder af Forskningscenter for Børns og Unges Kompetenceudvikling ved Lillehammer University College i Norge.

Som psykolog har han i mange år arbejdet med og drevet forskning om omsorg og behandling af børn. Han står bag et nyt indspil til “En ny professionsuddannelse og nye strategier for faglig opdatering af personale i praksisfeltet” i Norge.

rødhårede mennesker er mere hidsige, men det er en teori, som man bruger i hverdagslivet, uden at man tænker over det,” siger Pär Nygren.

DEN TREDJE VEJ

‘Den tredje vej’ for professionsuddannelserne, som Pär Nygren beskriver, tager tid at bevæge sig ud på.

“Fem år er minimum. Tre år dækker en generel uddannelse og så to år yderligere til specialisering – men hele tiden som en vekseluddannelse,” siger han.

Pär Nygren er ikke i tvivl om, at vi kommer til at se en længere uddannelse for professioner inden for pædagog-, sygepleje- og socialrådgiverfaget.

“Jeg tror helt sikkert, at professionsuddannelserne kommer til at vare fem år. Men jeg er bange for, at det ikke kommer til at blive en professionsmaster. Det kommer til at blive en akademiseret master, og så er man ikke kommet videre. Jeg er ikke sikker på, at man da bliver mere kvalificeret. Faktisk tror jeg, at man bliver mindre kvalificeret til at løse opgaverne ved at studere fem år, hvis ikke man går ‘den tredje vej’, men blot pøser på med mere teori og mere praksis som isolerede enheder.”

Pär Nygren ser imidlertid også nogle positive tendenser, både i Norge og i Danmark. I Norge er den nuværende regering i gang med at udarbejde en ny uddannelsespolitik for den professionsuddannelse, som svarer til den danske socialpædagogiske uddannelse, i Norge kaldet ‘barnevernpædagoguddannelsen’. Dette sker på grundlag af en ekspertudredning for den norske regering i 2009: Kompetanseutvikling i barnevernet. Kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning. Denne udredning tager i høj grad udgangspunkt i resultaterne fra Pär Nygrens ‘Kryssildsprojekt’ og

udformer sine forslag tæt op ad hans forslag om ‘den tredje vej’ for professionsuddannelser. Her går man også ind for en femårig professionsuddannelse.

“I Danmark arbejder socialpædagogerne med at få en socialpædagogisk grunduddannelse ud fra de principper, jeg her skitserer. Men da jeg i vores samarbejde med dem nævnte, at minimumsrammen for deres professionelle socialpædagogiske uddannelse må være fem år, var de ved at falde ned af stolen. Jeg tror, at de nu indstiller sig på en fireårig uddannelse. Men det er efter min mening alt for snævre rammer for, at man skal kunne udforme den uddannelse, som kræves for de komplicerede opgaver i dette felt.”

Hvordan fortsætter akademiserings-tendensen? Hvem vinder slaget?

“Som nævnt findes det altså positive tendenser både i Norge og Danmark. Men hvis kræfterne bag akademiseringen fortsat presser på, og hvis ikke uddannelsesinstitutionerne forandrer sig, men fortsætter på den traditionelle måde, er jeg vældig pessimistisk. Løsningen ligger i, at man lægger en helt anden forståelse af professionsuddannelse som systematisk kompetenceudvikling til grund for en professionsuddannelse – og ikke bare pøser på med teori og/eller med mere praksis. Det er det afgørende.”

Pär Nygren fortæller, at ‘den tredje vej’ kan opleves som truende for mange etablerede lærere. Hvis en underviser for eksempel har lært sig alt om Foucault og Bourdieu og pludselig skal til at undervise i, hvordan der foregår disciplinering på en sygehusafdeling og designe træningsforløb, hvor de studerende lærer at bruge teorien i deres relevante praksis, så vil underviseren sikkert modarbejde udviklingen, for han eller hun besidder måske ikke den faglige eller pædagogi-

LÆS MERE

Pär Nygren & Halvor Fauske:
Ideologier og handlekompetencer.
Individ, profession og samfund.
Dansk Psykologisk forlag, 2010.

NOU 2009:
8 Kompetanseutvikling i barnevernet. Kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning, 2009.

Halvor Fauske, Sigrun Nilsen, & Pär Nygren:
Læring i fællesskab. En pædagogisk model for professionsuddannelser.
Dansk Psykologisk forlag 2008.

Halvor Fauske, Pär Nygren m.fl.:
Utakter. Om helse- og sosialfaglig kompetanse i utdanning og praksis.
Gyldendal Akademisk, 2006.

Pär Nygren:
Handlingskompetanse. Om professionelle personer.
Gyldendal Akademisk, 2004.

Pär Nygren:
Verdier og ideologier i profesjonelle handlingskompetanser, i: Monica Carlsson, Venka Simovska og Bjarne Bruun Jensen (red.). Sundhetspædagogik og sundhedsfremme – teori, forskning og praksis.
Aarhus Universitetsforlag, 2009.

ske kompetence, som den nye undervisning kræver.

“Den store hovedfjende for udviklingen er uddannelsesinstitutionerne, som er konservative, og hvor lærerne vil forsvare deres traditionelle pædagogiske praksis og position,” siger Pär Nygren.

“En anden modkraft er fagforeninger, som siger, at de vil have højere uddannelse, højere status og højere løn, og ud fra dette måske er mere parat til at ‘købe’ en uddannelse, som bygger på et traditionelt grundlag. De, som taber, er børnene, som får endnu dårligere hjælp. Hvad hjælper det børnene med fine titler og længere uddannelse? Hvis uddannelsesinstitutionerne ikke gør det rigtigt, bliver børnene sorteper.”

NY POLITISK PLATFORM FOR BUPL'S LEDERMEDLEMMER

Alle siger, at bedre offentlig ledelse er nødvendig, hvis velfærdsstaten fortsat skal udvikles – og de offentlige ledere skal påtage sig denne opgave. Samtidig er presset på de offentlige ledere, herunder ledere af pædagogiske institutioner, blevet så stort, at BUPL gennem det sidste halvandet år har diskuteret, hvordan BUPL kan organisere sit lederpolitiske arbejde, således at ledermedlemmerne får den bedst mulige opbakning fra deres fagforening.

Derfor skal man på **årsmøderne i BUPL's Lederforening** bl.a. diskutere forskellige forslag om udviklingen af BUPL's Lederforening – forslag, der senere på året skal behandles af BUPL's kongres. Et af forslagene indebærer, at BUPL's Lederforening vælger en formand, og at Lederforeningen bliver repræsenteret i BUPL's Hovedbestyrelse, på kongressen og i de lokale fagforeningsbestyrelser.

Du kan deltage i debatten om den fremtidige organisering af BUPL's Lederforening ved at møde op på lederforeningens årsmøde. Her kan du deltage i debatten og give dine input den politik, lederforeningen skal føre.

Hvornår og hvor din lokale fagforening afholder årsmøde, kan du læse på de lokale hjemmesider eller på www.bupl.dk.

**STÆRKT
LEDERLIV**
BUPL's LEDERFORENING

NÅR PÆDAGOGER

RES DE GRA OP

Af Camilla Mehlsen

Hvis man googler 'professionsbachelor', dukker der tusindvis af søgeresultater op. Her kan man for eksempel læse, at 30 mellemlange videregående uddannelser er blevet mere forskningsorienterede siden 1990'erne og i dag fører frem til en professionsbachelorgrad, for eksempel uddannelserne til lærer, pædagog og socialrådgiver.

Googler man 'professionsbachelorisering', kommer der blot en håndfuld resultater frem, og alle henviser de til et og samme forskningsprojekt: 'Professionsbachelorisering i et vadested'. Det er lektor Steen Baagøe Nielsen fra Roskilde Universitetscenter, der er leder af projektet. Han vil ikke tage patent på det lange begreb, men forklarer gerne udviklingen:

"I løbet af de seneste 10 år er der blevet gjort meget for at gøre pædagoguddannelsen til en professionsbacheloruddannelse. Udviklingen tog fart i 2000 med en omfattende lovpakke, der fastslog en formel titel som 'professionsbachelor'. Men ét er lovgivernes ord om udvikling, et andet er omsætningen til reelle konsekvenser i praksis. Vi har

i projektet benævnt processen 'professionsbachelorisering' for at sætte fokus på udfordringerne i – og de mulige konsekvenser af – denne udvikling," siger Steen Baagøe Nielsen.

Hvorfor skal pædagoger opgraderes fagligt?

"Der har været stort fokus på kvalitet i ydelserne, og samtidig er presset på arbejdet i hverdagen steget. Daginstitutionerne skal i stigende grad indrette sig efter udefrakommende krav, for eksem-

pel i forhold til læreplaner og dokumentationskrav, forældrebestyrelsens krav osv. Det er en fagpolitisk udfordring at stå imod pres om standardisering og centrale beskrivelser af opgaverne i institutionerne. Pædagogerne ønsker at kunne forklare deres arbejde og begrundede det fagligt. Det kan handle om alt – fra at kunne sikre sig opbakning i forældregruppen til at sikre sig gode lønvilkår i forhold til kommunen."

"I den sammenhæng er det meget logisk, at mange oplever behov for en styrket faglig ballast. Derfor har langt de fleste selvfølgelig også været positivt indstillet over for en styrket uddannelse. Men spørgsmålet er, om – eller hvordan – den faglige opgradering, som uddannelsen har fået, slår igennem som øget legitimitet i praksis."

"Mange pædagoger oplever, at de til tider er under voldsomt pres, for eksempel fra veluddannede forældre, i forhold til at skulle forklare beslutninger og pædagogiske tiltag, som man ellers synes er oplagte eller selvfølgelig."

Steen Baagøe Nielsen, lektor, Roskilde Universitetscenter.

Kan du give et eksempel på det udefrakommende pres?

"Mange pædagoger oplever, at de til tider er under voldsomt pres, for eksempel fra veluddannede forældre, i forhold til at skulle forklare beslutninger og pædagogiske tiltag, som man ellers synes er oplagte eller selvfølgelig. Jeg har for eksempel i mit ph.d.-arbejde beskrevet en case om mad til børnene. Der viser, hvordan pædagogerne skulle indgå i langvarige diskussioner om prioriteringer i deres arbejde, som de selv anså som oplagte faglige vurderinger. I den konkrete case var medarbejdergruppen blevet enige om, at man ikke ville bruge så meget tid på eftermiddagsmad til børnene, og så kommer forældrene og spørger til, hvorfor det ikke kan være en pædagogisk aktivitet, og om de ikke kunne træffe nogle andre valg. Pædagoger oplever i stigende grad, at de er under pres for at forklare sig og må forhandle sig på plads omkring stadig flere faglige prioriteringer i hverdagen."

Hvorfor skal pædagogerne forklare selv små detaljer til forældrebestyrelsen?

"I hele konstruktionen af bestyrelser er tanken, at forældre gennem deres indflydelse kan sikre og legitimere, at den offentlige sektor fungerer tilfredsstillende, og det forudsætter selvfølgelig, at man kan tale sig til rette, og at pædagogerne

også til tider er villige til at regulere deres praksis og være lydige og imødekommende over for, hvad brugerne vil have og synes er rigtigt. Og så er det omvendt en professionel udfordring at overbevise brugerne eller forvaltningen om, at de beslutninger, man træffer, er fagligt og økonomisk velbegrundede. Det, at man begynder at omtale pædagoger som professionelle, giver jo ikke i sig selv større magt over prioriteringerne."

Hvad betyder 'professionsbacheloriseringen' for de nyuddannede pædagoger og deres arbejdspladser?

Ifølge Steen Baagøe Nielsen kan man umiddelbart se flere og delvis modsatte tendenser udfolde sig, i takt med at pædagoguddannelsen opgraderes:

En styrket professionalisering:

Efter model fra læger eller jurister ville give pædagoger øget legitimitet over for omverdenen gennem autoritativ faglig viden og ekspertstatus. Det ville styrke selvbestemmelsen og give et magtfuldt udgangspunkt i forhold til det stigende pres, som aktuelt rettes mod institutionerne. Men der er i dag meget langt til, at dette kan realiseres for alle pædagoger.

Mere arbejdsdeling og hierarki:

En mere realistisk tendens er, at flere pædagoger påtager sig ledelsesopgaver, og at der skabes større hierarkier mellem pædagoger indbyrdes og mellem pædagoger og andre personalegrupper. Flere pædagoger vil opleve, at hovedopgaven bliver administration og organisering af pædagogmedhjælpere og nyuddannede, der så til gengæld skal varetage både det mere trivielle og

det, som egentlig har været set som omsorgsmæssige kerneopgaver. Det er en udvikling, som for eksempel sygeplejefaget har gennemgået, idet sygeplejerskerne gennem et stort løft i form af efteruddannelse og akademisering har indtaget mange ledelsesfunktioner – men også tydeligere skel i fordelingen af viden og kompetencer.

Øget akademisering: Med professionsbacheloriseringen er overgangen til et universitetsspor eller en tilbagevending til uddannelsesbænken blevet meget lettere, Fremtiden kan meget vel byde på en faglig styrkelse af pædagogers uddannelse, for eksempel flere masteruddannede.

Spørgsmålet er så, om det er godt eller skidt, at pædagoguddannelsen opgraderes fagligt og til en vis grad akademiseres? Skal man glæde sig over eller begræde udviklingen?

"Der er vel ingen grund til at begræde, at uddannelsen styrkes lige nu. Praksis har også sine egne dynamikker, så eventuelt uheldige konsekvenser, såsom meget voldsomme arbejdsdelinger på daginstitutioner, lader sig næppe bare trumfe igennem. Overordnet set må man derfor bifalde udviklingen. Forestil dig, at pædagogerne ikke var kommet med i professionsbachelorreformen, og den kun gjaldt lærere, sygeplejersker, fysioterapeuter o.a., hvordan ville pædagogerne så være stillet? På den måde er det også et lønspørgsmål."

"Tilbage står stadig spørgsmålet om, hvad opgraderingen reelt betyder, og hvad det får af konsekvenser – og det er netop det, som forskningsprojektet arbejder på at få svarene på," slutter Steen Baagøe Nielsen.

STEEN BAAGØE NIELSEN

Lektor i pædagogik og historie, ph.d., ved Roskilde Universitet. Han forsker i omsorgs- og velfærdsinstitutionernes rammer, unges uddannelsesvalg og ligestilling. Han er leder af det nyligt åbnede Forskningscenter for Velfærd, Profession og Hverdagsliv – VELPRO på RUC og af forskningsprojektet 'Professionsbachelorisering i et vadested', som er støttet af BUPL's Forskningspulje. Projektet er blevet til i et samarbejde mellem RUC, UCC (Vibe Larsen) og UCSJ (Randi Andersen). Udover Steen Baagøe Nielsen indgår også Jakob Bøje fra RUC.

Af Camilla Hjorth Weber og Peter Engelbrekt Petersen

Børn&Unge Forskning vil gerne være med til at opdatere pædagogers viden, være med til at styrke fagligheden og professionsarbejdet og være brugbart i arbejdet med børn, forældre og kommuner. Heldigvis er det også sådan, det store flertal af deltagerne i læserundersøgelsen fra juni 2010 beskriver det blad, du sidder med i hånden. Men samtidig stiller nogle spørgsmål ved de midler, der bruges på bladet – burde BUPL i stedet sørge for et lavere kontingent?

Læserundersøgelsen lavede BUPL for at undersøge, om bladet leverer brugbart stof til 60.000 medlemmer og abonnenter, og om formålet med bladet og satsningen helt generelt er i tråd med medlemmernes ønsker.

Sammenholder man pædagogernes svar med formålet med Børn&Unge Forskning, så peger det på, at bladet er en succes. Bladet er netop tænkt, som noget du som pædagog kan bruge i forskellige sammenhænge og som en måde at gøre forskning mere tilgængelig på.

Det overordnede billede fra undersøgelsen er tydeligt: Der er bred tilfredshed med Børn&Unge Forskning, og mange af jer oplever, at I kan bruge stoffet aktivt i jeres daglige, pædagogiske arbejde.

TILFREDSE OG LOYALE LÆSERE

Undersøgelsens resultater giver som sagt et billede af positive og tilfredse læsere, og kendskabet til bladet er stort. Ikke nok med at næsten 9 ud af 10 har læst eller skimmet det seneste nummer, langt de fleste af jer læser generelt over halvdelen af artiklerne – og tager jer god tid til det: Mere end 7 ud af 10 af jer bruger mellem et kvarter og en time på bladet. Det tyder på, at I som læsere kan beskrives som interesserede og loyale.

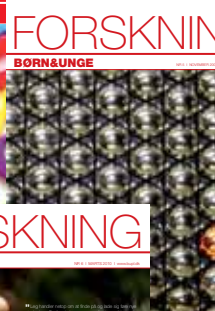
Det hænger formentlig også sammen med, at I primært beskriver bladets artikler som interessante, inspirerende og anvendelige.

Tilfredsheden med bladet ses hos langt de fleste – og helt overordnet synes et stort flertal også, at det er en god idé, at BUPL udgiver Børn&Unge Forskning. Tilfredsheden begrundes blandt andet med, at bladet er med til at styrke fagligheden og professionen og er en vej til at få opdateret sin pædagogiske viden.

HVAD SÅ NU?

Undersøgelsen var også en mulighed for at kommentere og give ideer til Børn&Unge Forskning. Og undersøgelsen gav både gode ideer til bladets udformning og det konkrete indhold,

LÆSER PÆDAGOGER DET HER?

KONKLUSIONER FRA UNDERSØGELSEN:

- 88 % af deltagerne har læst eller skimmet seneste nummer af Forskning,
- 80 % læser 2 eller 3 ud af 3 udgivelser,
- 83 % af deltagerne er tilfredse eller meget tilfredse med Forskning, Artiklerne beskrives som interessante, inspirerende i forhold til arbejdet og som anvendelige for pædagogers arbejde,
- 86 % synes, det er en god ide eller en meget god ide, at BUPL udgiver Forskning,
- 66 % foretrækker, at forskningsformidlingen fortsætter i Børn&Unge Forskning.

OM LÆSERUNDERSØGELSEN:

Læserundersøgelsen af Børn&Unge Forskning blev gennemført mellem den 3. og 14. juni 2010. I alt 602 personer deltog via internettet i undersøgelsen, der bestod af mellem 12 og 14 spørgsmål.

Hovedparten af undersøgelsens deltagere er pædagoguddannede kvinder i aldersgruppen 40-68 år.

men også til forskningsformidlingen fremover. For eksempel spurgte vi: *Skal forskningsformidlingen fortsætte i et selvstændigt indstik, eller skal det indarbejdes i Børn&Unge?*

Her var svaret fra 2 ud af 3, at forskningsformidlingen fortsat skal ske i et særskilt tillæg. Det begrundes blandt andet i bladets selvstændige kvalitet, men også ud fra mere praktiske argumenter om, at artiklerne er lettere at gemme, når de er i deres eget blad.

Der er samtidig en del, der påpeger, at det vil være en gevinst, hvis formidlingen i Børn&Unge Forskning blev kombineret med formidling gennem artikler i Børn&Unge. Argumentet er, at flere vil læse om forskningen, hvis det blev formidlet gennem Børn&Unge.

Der kom også mange gode forslag til det konkrete indhold. Nogle efterlyste temaer, såsom inklusion og 0-3-års-området. Andre ønskede sig flere forskningsoversigter og referencer til anden relevant forskning i artiklerne. Det peger alt sammen på, at I som pædagoger er interesserede i og efterspørger mere og ny viden om jeres fag. Det er naturligvis ønsker, vi i redaktionen gerne vil forsøge at imødekomme.

Læserundersøgelsen bekræfter, at Børn&Unge Forskning er på rette vej, men vi skal selvfølgelig hele tiden overveje form og indhold, men også denne type forskningsformidling er dine penge værd.

VIL DU VIDE MERE?

På hjemmesiden www.bupl.dk/forskning kan du finde mere detaljerede oplysninger om undersøgelsen og resultaterne.

Har du kommentarer til artiklen her eller Børn&Unge Forskning generelt, er du velkommen til at henvende dig til konsulent Peter Engelbrekt Petersen på ppn@bupl.dk

Du kan også rejse en debat på hjemmesiden www.bupl.dk/debat

LOKAL DEBAT OM DET ETISKE GRUNDLAG FOR PÆDAGOGER

Hvilke værdier, mener du, er de bærende i det pædagogiske arbejde?

Hvordan kan der løbende ske kvalificering af dialogen om etik pædagoger imellem, i relationen til børn og unge, og med pædagogers deltagelse i samfundsdebatten?

På generalforsamlingen i din lokale fagforening har du mulighed for at diskutere disse og mange andre spørgsmål – og få indflydelse på det etiske grundlag for pædagoger.

Hvis du vil vide mere om generalforsamlingerne, kan du læse mere på din lokale fagforenings hjemmeside.

Vil du læse mere om forslaget til det etiske grundlag, kan du finde information på BUPL's hjemmeside:

<http://www.bupl.dk/paedagogik/paedagogprofessionen>.

KONFERENCE OM SPROG – EARLY LITERACY

Hvordan kan børnehaven iværksætte projektforløb med forberedende læse- og skriveaktiviteter i form af højtlesning, leg og tegning, der rækker ind i børnehaveklassen, og som kan danne afsæt for læseskriveaktiviteterne i børnehaveklassen og danskundervisningen i 1. klasse?

BUPL, DLF og DPU afholder i samarbejde en konference om SPROGHISTORIER – Overgangspædagogik i et læse- skriveperspektiv: Sproghistorier som dokumentation.

Sproghistorier gør læse- og skrivepædagogik til en tværprofessionel udfordring for dagtilbud og indskoling. Metoden sætter spot på skriftsproglige forbindelser mellem højtlesning, leg, tegne-, fortælle- og skriveaktiviteter, og fremstiller således early literacy som en tværprofessionel, småbørnspædagogisk opgave.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Konferencen foregår onsdag d. 17. november 2010, kl. 10.00 til 15.00
På Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Niels Juelsgade 84, 8200 Århus N.

Pris: 750 kroner. Prisen inkluderer konferencegebyr, frokost, kaffe mv.

Tilmelding sker via mail til Mette Greve, DPU: meg@dpu.dk

Tilmeldingsfrist: 30. oktober 2010.

Læs mere om konferencen på www.dpu.dk/bld

OPLÆGSHOLDERE

Lektor ph.d. **Stig Broström:** Early literacy set fra børnehaven.

Ph.d. stipendiat, cand.pæd.

Anders Skriver Jensen: Early literacy set fra indskolingen.

Ph.d. stipendiat, cand.pæd.

Ole Henrik Hansen: Læringshistorier som dokumentations- og evalueringsmetode af early literacy

KONFERENCE 22. NOVEMBER

MØDECENTER ODENSE

SL OG BUPL'S UDVIKLINGS- OG FORSKNINGSFOND

PROGRAM

- 9.00-9.30** Indskrivning og morgenmad
- 9.30-9.45** Goddag og velkommen – Marie Sonne, 1. forbundsnæstformand i SL
- 9.45-10.00** Om SL og BUPL's udviklings- og forskningsfond. v. Anita Skjoldager Eskildsen, Fondens sekretær
- 10.00-10.40** Plenumoplæg: Mål for anbringelser – en undersøgelse af socialpædagogiske målformuleringsprocesser på døgntilbud for børn og unge
v/ Svend Bak, lektor og Carsten Hegnsvad, lektor, VIA University College
- 10.40-11.00** Kaffepause
- 11.00-12.30** Workshops formiddag:
1. Den Integrerende Baggrund træder frem på nye måder v/ Vicki June Sieling, cand.psych.aut
  2. Elektronisk vidensdeling og kommunikation – et værktøj til pædagogisk udvikling
v/ Mette Østman, Synkomm
  3. Hvilken indflydelse har personalets sociale baggrund på de pædagogiske værdier i daginstitutionen? v/ Bent Olsen, pædagogisk institut, universitetet i Trondheim.
  4. Fremtidens boform i Vester Hassing – et fusionsprojekt mellem 4 boformer
v/ Bente Holm Dissing og Helle Louise Pedersen
- 12.30-13.20** Frokost
- 13.20-14.00** Plenumoplæg: Fysisk aktivitets betydning for børnehavebørns sundhed
v/ Karsten Froberg, Syddansk Universitet
- 14.00-14.15** Kaffepause
- 14.15-15.45** Workshops eftermiddag:
5. Den reflekterende videnspraktiker - aktionslæring, professionsudvikling og sundhed i Børnehusene i Kokkedal v/ Kristina Avenstrup
  6. Helhed og dynamisk samarbejde i hverdagen mellem fritidshjem og skole
v/ Mikael Hildebrandt, Fritidstilbuddet Lille Værløse
  7. Børn og forældres perspektiver på familiearbejde v/ Dorte Kousholt, DPU
  8. Projekt BotilbUD – udfordringer til rehabiliteringsarbejdet i socialpsykiatrien.
v/ Trine Wulf-Andersen og Agnete Neidel, RUC
- 15.45-16.00** Farvel og tak – Allan Baumann, medlem af Forretningsudvalget i BUPL

Konferencen byder på to plenumoplæg og otte workshops. Se nærmere beskrivelse på hjemmesiden under de enkelte workshops.

Tilmeldingen er bindende og skal være os i hænde senest den 1. oktober 2010. Tilmeldingen skal ske via Fondens hjemmeside; www.slbu-pl-fond.dk

Pris for medlemmer: kr. 500,-
Pris for ikke – medlemmer: kr. 700,00
Pris for studerende kr. 200,00

Der er ca. 150 pladser på konferencen. Tilmelding sker efter "først-til-mølle" princippet.

